

Το δημοκρατικό και σύγχρονο πανεπιστήμιο

στόχος του νέου Ν – Π

Μπορεί να είναι απαραίτητοι οι Αμερικάνοι αν εμείς δεν είμαστε σε θέση σε όλες της μορφές της ζωής να έχουμε μια πραγματική αυτοδυναμία.

Όταν μιλάμε για το καθηγητικό κατεστημένο μιλάμε για το θεσμό που αναπαράγει και αναπαράγεται μέσα απ' τις αυταρχικές δομές του ελληνικού πανεπιστημίου.

Το θέμα της ανώτατης παιδείας είναι εθνικής σημασίας και σπουδαιότητας.

Η αυτόματη ένταξη του Ε.Δ.Π. στον ενιαίο φορέα θα ήταν βούτυρο τη φέτα του καθηγητικού κατεστημένου.

Στόχος η εξαφάνιση των εξεταστικών προβλημάτων.

Σημαντικότερη είναι η προσφορά της ΕΑΓΕ στη νέα πορεία.

Καθοριστική επιλογή η ανάπλαση του πανεπιστημίου μέσα από τη συμμετοχή όλων των φορέων.

Για να ανταπεξέλθει στα καθήκοντα του το φοιτητικό κίνημα βασική προϋπόθεση είναι η ενεργητική συμμετοχή των φοιτητών.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σε κάθε ευκαιρία, τονίζετε την εθνική σημασία του Ν.Π. για τα πανεπιστήμια. Πράγμα που κάποιοι άλλοι φαίνεται να μην το λαμβάνουν υπόψη τους. Μας αναπτύσσετε τη διάσταση αυτή της εθνικής σημασίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όταν το 1968 έγινε η επανάσταση των φοιτητών στη Γαλλία, αλλά και ολόκληρη τη δεκαετία αυτή στην Ευρώπη, όλες οι υπεύθυνες πολιτικές δυνάμεις σε κάθε κράτος αντιμετώπισαν με εθνικά κριτήρια το πρόβλημα της αναδόμησης της δημοκρατικής αναγέννησης των πανεπιστημίων τους, αντιλαμβανόμενοι ότι τα αιτήματα των φοιτητών και των νέων πανεπιστημιακών δασκάλων είχαν μια σοβαρή βάση και ήταν με μεγάλο βαθμό θεμελιωμένα. Έτσι λοιπόν δεν είναι τυχαίο ότι στη Γαλλία π.χ. ο νόμος – πλαίσιο για τα ΑΕΙ που ακολούθησε τα γεγονότα του Μάη υπογράφηκε σε εθνική ομοφωνία απ' τον Ντε Γκώλ, τον Μαρσαί και το Μιττεράν. Όταν το 1978 ο πρόεδρος και το εκτελεστικό γραφείο του ΠΑΣΟΚ έβγαλαν την κύρια απόφαση για την πολιτική μας στις ανώτατες σχολές έλεγαν ότι «σ' αυτή τη φάση το ΠΑΣΟΚ κάνοντας πράξη τις θέσεις του και πιστεύοντας ότι η παιδεία είναι υπόθεση όλου του λαού, των δασκάλων και

των φοιτητών και των φορέων των εργαζομένων και επιστημόνων, δραστηριοποιεί σε όλα τα επίπεδα τα στελέχη του, με βάση τις θεμελιακές αρχές του συμμετέχουν ενεργά, ισότιμα, δημοκρατικά και δημιουργικά στους μαζικούς χώρους, συμβάλλοντας αποφασιστικά στη διαμόρφωση των θέσεων του κάθε χώρου για το νόμο – πλαίσιο των ΑΕΙ εκτιμώντας σωστά τις αντικειμενικές συνθήκες και αξιοποιώντας την σωρευμένη εμπειρία όλων των μελών του. Έτσι – έλεγε το ΠΑΣΟΚ το '78 – αποδειχνει στην καθημερινή πολιτική πράξη τι εννοεί δημοκρατική συνεργασία στη βάση, και πως αντιλαμβάνεται σ' όλες τις διαστάσεις την αυτονομία των μαζικών χωρών. Ο παραμερισμός της όποιας μικροκομματικής επίκλησης πρωτοποριακής αγωνιστικής συμβολής και η σωστή και υπεύθυνη και δημιουργική καθημερινή δουλειά των μελών μας στα πανεπιστήμια, στους φοιτητικούς συλλόγους, στην ΕΦΕΕ και τις οργανώσεις των επιστημόνων, των εργαζομένων σφραγίζει τόσο μια ανώτερης ποιότητας πολιτική λειτουργία, όσο και την ποιότητα για πρώτη φορά στην πατρίδα μας του αποτελέσματος».

Έτσι σήμερα – επαναλαμβάνω για να φανεί η συνέπεια από κείνες τις μέρες – έτσι σήμερα είναι η πρώτη φορά στην πατρίδα μας που σ' ένα κυβερνητικό σχέδιο νόμου – πλαισίου που αφορά σε μια βασική διαρθρωτική λειτουργία της εθνικής μας ζωής, αντιπαρατίθεται – εννοούμε στο νόμο –πλάισιο που «κατέβαζε» η κυβέρνηση της δεξιάς – η αγωνιστική συμπράταξη της ΕΦΕΕ και όλων των φορέων κλπ.

Στην συζήτηση που έγινε στις 20 του Δεκέμβρη στη βουλή ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έβαλε το θέμα της ανώτατης παιδείας σαν ένα θέμα εθνικής σημασίας και εθνικής σπουδαιότητας που απαιτούσε την κοινό συνεννόηση όλων των φορέων της πανεπιστημιακής ζωής και της επιστημονικής ζωής, αλλά και του έθνους ολόκληρου. Το ίδιο πράγμα κάνει και τώρα όπως είδατε. Αφού τις θέσεις του τις πρόβαλε όχι ως θέσεις του κόμματος, αλλά τις θέσεις που διαμορφώθηκαν μέσα στο καμίνι της ζωής και δράσης όλων των μελών του κινήματος μέσα στους χώρους δουλειάς.... γι' αυτό και τώρα ήρθε σε επαφή με τα κόμματα και τους λει με καθαρά χαρτιά ότι αυτές είναι οι θέσεις, αυτές οι επιδιώξεις, σε ποιες διαφωνείτε, ελάτε να το συζητήσουμε, εάν συμφωνείται πραγματικά ότι χρειάζεται δημοκρατική αναγέννηση στα πανεπιστήμια, τότε να βοηθήσετε με τις γόνιμες δημιουργικές προτάσεις σας, με τις αντιρρήσεις σας όπου χρειάζεται και όπου μπορεί να είναι τεκμηριωμένες για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για ουσιαστική αλλαγή στην ανώτατη παιδεία.

Για το καθηγητικό κατεστημένο

ΕΡΩΤΗΣΗ: Το καθηγητικό κατεστημένο – όπως άλλωστε αναμενόταν – άρχισε να εκδηλώνει την αντίθεση του στο Ν.Π. για τον εκδημοκρατισμό και τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημίων. Ορισμένοι πιστεύουν ότι η «πίεση» αυτή που ήδη έχει κλιμακωθεί, αποσκοπεί, όχι βέβαια τώρα πια, στο να ματαιωθεί η ψήφιση του Ν.Π. στη βουλή, αλλά στο να αμβλυνθούν οι δημοκρατικές κι εκσυγχρονιστικές αιχμές του νόμου. Πως την αντιμετωπίζετε, εσείς, αυτή την κατάσταση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Εδώ χρειάζεται μια προεισαγωγική δήλωση: Όταν μιλάμε για το καθηγητικό κατεστημένο, μιλάμε για το θεσμό που αναπαράγει και αναπαράγεται μέσα από τις αυταρχικές σήμερα δομές του ελληνικού πανεπιστημίου.

Και βεβαίως ο ιδιαίτερος ρόλος αυτού του κοινωνικού κατεστημένου στην ελληνική οικονομική και πολιτική ζωή δεν είναι τυχαίο, γιατί πραγματικά καθηγητές είναι συνήθως πρόεδροι Τραπεζών, διοικητές οργανισμών, έχει περάσει ας πούμε, μέσα στο μεδούλι της ελληνικής πολιτικής ζωής ότι ο καθηγητής μπορεί να αναλαμβάνει πολύ σοβαρές ευθύνες. Όταν μιλάμε, λοιπόν, για καθηγητικό κατεστημένο, δεν βάζουμε σ' ένα τσουβάλι, άξιους και φωτισμένους δασκάλους, ανθρώπους που πολέμησαν την δικτατορία, την αυταρχικότητα, ανθρώπους που έχουν μη αναγνωρισμένη στην Ελλάδα, και στο διεθνή χώρο, παρουσία και ανθρώπους που βεβαίως τους τιμάει ολόκληρος ο ελληνικός λαός. Αυτούς τους τιμούμε, τους εξαιρούμε. Αλλά ο ίδιος ο θεσμός δεν μπορεί από κανέναν να τύχει υπεράσπισης. Γιατί; Ας ξεκινήσουμε από την πολυθεσία. Ας φτάσουμε στα συγγράμματα, στη διαδικασία παραγωγής και διάθεσης των συγγραμμάτων των καθηγητών. Και ας φέρω ένα παράδειγμα..... κάποιον καθηγητή, υποψιάζομαι, στην ιατρική σχολή που κάνει μάθημα, σε τρία χρόνια, σε 6.000 περίπου φοιτητές και που βεβαίως τα βιβλία του πουλιούνται και σ' όλες τις άλλες ιατρικές σχολές. Μπορεί να διανοηθεί κανένας, αυτός, πόσα χρήματα βγάζει από τη διακίνηση αυτών των βιβλίων;

Ας περάσουμε από τα συγγράμματα, στην ιδιαίτερη που έχει στην οικονομική ζωή, ένας καθηγητής, από την άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος, από την διευθυντική θέση στις μεγάλες επιχειρήσεις....Όλα αυτά τα πράγματα είναι μοιραίο να τον αποσπούν από το κύριο εκπαιδευτικό του έργο, να τον κάνουν ανταγωνιστή στον ελεύθερο επαγγελματικό στίβο και βέβαια να τον κάνουν να μην ζει σε μια κοινωνία «αγγελική» όπως διατείνονται όσοι θεωρούν ότι άσχημα μιλάμε για το

καθηγητικό κατεστημένο και όχι βεβαίως για τις φωτεινές εξαιρέσεις που υπάρχουν μέσα σ' αυτά.

Καταργείται η πολυθεσία

ΕΡΩΤΗΣΗ: Και μια και αναφέρατε την πολυθεσία. Στις ανακοινώσεις των βασικών αρχών του Ν- Π. δεν υπάρχει αναφορά για την αντιμετώπιση της. Θα υπάρξουν ρυθμίσεις σχετικά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Είναι σαφές. Το θέμα της πολυθεσίας είναι κεντρικό πρόβλημα της κυβερνητικής πολιτικής. Πρόκειται πολύ σύντομα να ρυθμιστεί με το σχέδιο του νόμου που θα καταθέσει το υπουργείο Προεδρίας και που βεβαίως η εξειδίκευση του στον τομέα των ΑΕΙ θα περιλαμβάνει ότι κανένας απολύτως πανεπιστημιακός δάσκαλος δεν θα έχει το δικαίωμα να ασκεί επάγγελμα. Πως θα δένεται με την παραγωγή; Θα δένεται όπου χρειάζεται ασκώντας το λειτούργημα του μόνο στο δημόσιο και πάντα με ένα μισθό. Θα ήθελα να το αναλύσω λιγάκι αυτό ότι εάν π.χ. υπάρχουν 5 εργάσιμες μέρες, όπως υπάρχουν, στην εβδομάδα, ένας πανεπιστημιακός δάσκαλος, θα μπορεί να δουλεύει ή τις 5 στο πανεπιστήμιο ή τις 4 στο πανεπιστήμιο και μία στο δημόσιο, με τον ίδιο μισθό, θα θεωρείται απλώς ότι έχει άδεια αυτή την ημέρα, για να δίνει τα «φώτα του», τις συμβουλές του, την ιδιαίτερη εμπειρία του, στο δημόσιο εκεί που ακριβώς απαιτείται..... Ή στην τοπική αυτοδιοίκηση. Δηλαδή, χάριν του δημοσίου συμφέροντος, θα έχει μια κοινωνική προσφορά η οποία θα αναγνωρίζεται και θα τιμάται αλλά δεν θα αποτιμάται σε χρήμα. Δεν θα μπορεί όμως με κανένα τρόπο ο πανεπιστημιακός δάσκαλος να συναγωνίζεται έναν ελεύθερο επαγγελματία και να καπηλεύεται τον τίτλο του προκειμένου να προσπορίζεται μεγαλύτερα οφέλη. Και θα ξέρετε ακριβώς ότι ιδιαίτερα στις ιατρικές σχολές ο τίτλος του καθηγητή εξαργυρώνεται πολύ ακριβά. Όμως επίσης και στον τομέα στον οποίο ανήκω εγώ, στους μηχανικούς.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Και από πότε θα εφαρμοστούν αυτά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Από την ημέρα που θα ψηφιστεί και θα ισχύσει ο νόμος –πλαίσιο για τα ΑΕΙ, που βεβαίως πιστεύω, ότι θα προϋπάρξουν οι γενικότερες ρυθμίσεις με το νόμο περί πολυθεσίας στον οποίο όλοι μας θα πρέπει να υποταχθούμε.

Για το Ε.Δ.Π.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Από το πανεπιστημιακό κίνημα προβλήματα φαίνεται να έχει κυρίως το ΕΔΠ. Ειδικότερα όσοι δεν έχουν διδακτορικό και συνεπώς δεν εντάσσονται στον

ενιαίο φορέα διδασκόντων. Ποια μέτρα θα πάρετε για το ΕΔΠ, που δεν έχει διδακτορικό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όπως εξηγήσαμε επανειλημμένα, ο υφυπουργός κ. Λιάνης και εγώ, στις επανειλημμένες συναντήσεις μας με το ΕΔΠ, αλλά και με τα κόμματα, στη σκέψη μας για το δημοκρατικό Ν-Π πρωτάνευσε η ανάγκη της αναδόμησης του ελληνικού πανεπιστημίου, στόχο βασικό αγωνιστικό του ΕΔΠ, από το οποίο και 'γω προέρχομαι, στόχο που πραγματικά το διεκδίκησε και πάλεψε γι' αυτό με συνέπεια από τα πρώτα χρόνια που πρωτόβαλε το ΕΔΠ το πρόβλημα της ανάγκης δημοκρατικών αλλαγών στο πανεπιστήμιο. Εγώ τιμώ το ΕΔΠ και πάλεψα μέσα σ' αυτό για δημοκρατικές αλλαγές μέσα στα πανεπιστήμια.

Είναι όμως φανερό ότι μία ρύθμιση δημαγωγική που θα έλεγε με μια μονοκοντυλιά ότι όλοι όσοι ανήκουν στο ΕΔΠ αυτόματα γίνονται καθηγητές θα ήταν βούτυρο στη φέτα του καθηγητικού κατεστημένου που θα έλεγε ότι όλα αυτά τα πράγματα δεν γίνονται επειδή χρειάζεται δομική αλλαγή το πανεπιστήμιο, αλλά γίνονται για να βολευτούν όσοι τόσο καιρό φώναζαν για να τακτοποιήσουν εαυτούς και αλλήλους.

Είναι φανερό ότι το διδακτορικό το οποίο χρησιμοποιήθηκε, δεν είναι το μόνο και ασφαλές κριτήριο για να μετρήσει τη δράση ενός πανεπιστημιακού. Είναι μάλιστα μερικές περιοχές επιστημονικές, τις οποίες θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν θα μπορούσε και να υπάρξει. Όπως π.χ. στη ζωγραφική, στη γλυπτική ή στην αρχιτεκτονική σύνθεση. Όλα αυτά τα πράγματα μπορούν όμως να ληφθούν υπόψη και να συνεκτιμηθούν και μέσα από τους κανονισμούς των πανεπιστημίων που θα είναι ελεύθερα τα ΑΕΙ μέσα από τις δικές τους διαδικασίες να διατυπώσουν.

Αλλά βεβαίως το διδακτορικό σε γενικές γραμμές αποτελεί ένα κριτήριο. Αυτό το κριτήριο το κρατήσαμε. Είναι αμάχητο για οποιονδήποτε, οσοδήποτε ενάντιο στα μέτρα για ριζικές αλλαγές και βεβαίως εκεί σταματάμε προς το παρόν.

Η αλήθεια ολόκληρη πρέπει να πει, ότι δεν ξεμπερδεύουμε με τους βοηθούς που δεν έχουν διδακτορικό, αλλά κύρια μέριμνα του Ν-Π είναι να διαμορφωθούν οι προϋποθέσεις – και λέμε «οι προϋποθέσεις» εννοούμε με μια σειρά, από διευκολύνσεις στο διδακτορικό έργο, στη δουλειά τους μέσα στα ΑΕΙ, με μια σειρά από νομοθετικές ρυθμίσεις που θα κάνουν δυνατή τη λήψη διδακτορικού διπλώματος, αφού όμως εκπονηθεί, μια αξιόπιστη επιστημονικά εργασία σ' ένα χρόνο τριών έως τεσσάρων ετών, που νομίζουμε ότι είναι επαρκής για όλους όσους θέλουν να προχωρήσουν μέσα στο πανεπιστήμιο, σε ακαδημαϊκή καριέρα, να το κάνουν.

Οι συμπληρωματικές ρυθμίσεις τις οποίες ανακοινώσαμε σε γενικές γραμμές, θα είναι τέτοιες που θα καταστήσουν πραγματικότητα τη δυνατότητα για όσους θέλουν να προχωρήσουν και να κάνουν διδακτορικό. Όσοι δεν θέλουν να κάνουν διδακτορικό - γιατί είναι και πολλοί τέτοιοι παλιοί μου συνάδελφοι και μέλη του ΕΔΠ σήμερα, και οι οποίοι έχουν και 20 χρόνια, μέσα στο πανεπιστήμιο - θα μπορέσει να υπάρξει όπως είπε και ο κ. υφυπουργός, διασφάλιση της επαγγελματικής τους κατάστασης, είτε μέσα στο πανεπιστήμιο, είτε έξω απ' αυτό, πάντα με σεβασμό της προσωπικότητάς τους, της επιστημονικής τους ειδικότητας και δυνατότητας χωρίς, δηλαδή, καμιά απολύτως μείωση.

Όλον δε αυτόν τον καιρό, μέχρις ότου να τελεστεί αυτή η ιστορία, δεν πρόκειται να στερηθούν κανένα απολύτως από τα δικαιώματά τους. Πιστεύω ότι έχει γίνει κατανοητό από το ΕΔΠ ότι η πολιτική βούληση του υπουργείου είναι σαφής ότι πρόκειται να σπάσει τα δεσμά του που μέχρι σήμερα είχε χαλκώσει η αντιδραστική δόμηση του ελληνικού πανεπιστημίου και ο φεουδαρχικός θεσμός της έδρας και να απελευθερωθούν οι δημιουργικές ικανότητες του καθενός - και όχι αυτές - αλλά και να δοθούν και οι υλικές προϋποθέσεις προκειμένου να τελεστεί αυτή η διαδικασία και να μπορέσουν να αποκτήσουν τον τίτλο του διδάκτορα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Νομίζω ότι αμφισβητείται κατά πόσον επαρκή μπορεί να είναι τα 3 ή τα 4 χρόνια, για την απόκτηση του διδακτορικού....

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Επειδή ο Ν- Π του ΠΑΣΟΚ δεν εκπονήθηκε μέσα σε δύο μήνες, αλλά παλεύουμε γι' αυτόν 7 χρόνια από τη διακήρυξη της 3^{ης} του Σεπτεμβρίου, σκεπτόμενοι ότι το ελληνικό πανεπιστήμιο είχε χρεοκοπήσει με τη μέχρι σήμερα μορφή του έχουμε μελετήσει και θα είμαστε σε θέση πολύ σύντομα μετά την ψήφιση του Ν- Π να εξαγγείλουμε εκείνα τα μέτρα που θα καταστήσουν δυνατή αυτή την διαδικασία.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Το υπάρχον διδακτικό προσωπικό, πως θα ενταχθεί στον ενιαίο φορέα; Έχετε την ευχέρεια να μας πείτε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όχι, δεν είμαστε ακόμα ώριμοι γι' αυτό....

Δεν υπάρχει εξεταστικό πρόβλημα

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δεν έχει γίνει αρκετά κατανοητό το νέο εξεταστικό σύστημα με τα εξαμηνιαία μαθήματα. Θα είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση των μαθημάτων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ναι. Κατ' αρχήν θα πρέπει να δούμε το ελληνικό πανεπιστήμιο όπως θέλουμε να δομηθεί στο μέλλον, όχι σαν ένα αυταρχικό θεσμό με υποχρεώσεις

που επιβάλλονται απ' τα πάνω ή απ' το νόμο αλλά σαν ένα χώρο πρωτόβουλης και χαρούμενης δημιουργικής συμβολής των δασκάλων και των φοιτητών. Έτσι λοιπόν πιστεύουμε ότι σε ένα τέτοιου είδους πανεπιστήμιο δεν υπάρχει πρόβλημα εξεταστικό. Δεν μπορεί να υπάρξει το εξεταστικό πρόβλημα ως συνέπεια της δομής αυτής του πανεπιστημίου.....

Όταν λοιπόν ο στόχος μας είναι – που θα επιτευχθεί σταδιακά – ένας δάσκαλος και 30, 50, 100 στην αρχή μαθητές στις μεγάλες σχολές, τις θεωρητικές, και μια διαδικασία ελεύθερη και πρωτόβουλη, όχι υποχρεωτική, αυτή δηλαδή που θα οδηγήσει τους φοιτητές, επειδή αυτοί θα το θέλουν, στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην ερευνητική διαδικασία μέσα στα ΑΕΙ, μια τέτοια κατάσταση θα επιτρέπει στον πανεπιστημιακό δάσκαλο να γνωρίζει καθημερινά την πρόοδο των φοιτητών του. Θα διακινδύνευα να πω ότι σε μερικές περιπτώσεις δεν θα χρειαζόταν καν εξετάσεις. Επειδή όμως αυτό θα ήταν πάρα πολύ αισιόδοξο να λεχθεί σήμερα με τη γνωστή κατάσταση στα ελληνικά πανεπιστήμια πιστεύω ότι πραγματικά οι φοιτητές θα καταλάβουν ότι οι εξεταστικές περίοδοι που μέχρι τώρα υπήρχαν απλώς για να μπορέσει ένας φοιτητής να περάσει ένα μάθημα, δηλαδή η ιδεολογία του να περάσει κάποιος ένα μάθημα του οποίου αμφισβητούσε τη χρησιμότητα, το περιεχόμενο, το ρόλο του στην παραγωγή, την ποιότητα του κλπ. όταν αυτή τη στιγμή ο φοιτητής θα συμμετέχει ισότιμα στη διαμόρφωση του προγράμματος σε καθετί που θα αφορά τις σπουδές, θα είναι έτοιμος να αναλάβει και τις ανάλογες ευθύνες. Όταν λέμε, το ελληνικό πανεπιστήμιο να συμβάλει στην εθνική ανεξαρτησία, στην τεχνολογική ανάπτυξη της πατρίδας μας, χωρίς να έχουμε ανάγκη τους ξένους, αυτό προϋποθέτει ότι θα παράγει το ελληνικό πανεπιστήμιο εκείνους τους επιστήμονες και θα παράγει νέα γνώση έτσι που να είμαστε σε θέση να βασιζόμαστε στις δικές μας δυνάμεις. Αν λοιπόν δεν δουλέψουμε, οι δάσκαλοι και οι φοιτητές μέσα στα πανεπιστήμια από το πρωί ως το βράδυ, δεν είναι δυνατόν να δημαγωγούμε «Έξω τώρα οι Αμερικάνοι» μπορεί να είναι απαραίτητοι οι Αμερικάνοι για πολύ καιρό αν εμείς δεν είμαστε σε θέση σε όλες τις μορφές της ζωής να έχουμε μια πραγματική αυτοδυναμία.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε προβλέπετε την ολοκληρωμένη εφαρμογή του;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ελπίζουμε να είμαστε έτοιμοι να τον καταθέσουμε στη Βουλή τέλη του Φλεβάρη. Ελπίζουμε, ευχόμαστε και θα παλέψουμε να ψηφιστεί από την ελληνική βουλή μέχρι το τέλος της περιόδου της βουλής. Αυτό θα σημαίνει ότι το 1982 –83 τα πανεπιστήμια μας θα δουλέψουν με βάση το Ν- Π. Αυτό όμως πολύ μικρή σημασία έχει αν δεν κατακτηθεί ως συνείδηση από όλους τους φορείς της

πανεπιστημιακής κοινότητας και της ελληνικής κοινωνίας ότι αυτός ο Ν- Π αφορά στο μέλλον της πατρίδας μας, πρέπει να έχει τη συναίνεση όλων των φορέων και θα πρέπει στην υλοποίηση του να στηριχθεί απ' όλους τους φορείς.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τα εξεταστικά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το θέμα των εξεταστικών, όπως και πολλά άλλα θέματα μέσα στο Ν- Π θα έχει οπωσδήποτε ανάγκη από κάποιες μεταβατικές νομοθετικές ρυθμίσεις, στο βαθμό που κάποιοι, τώρα φοιτητές θα διάγουν το 4^ο ή το 3^ο έτος των σπουδών τους έχουν ακολουθήσει κάποιο σύστημα εξεταστικό που μπορεί να δυσκολέψει τη μεταφορά τους σε ένα άλλο σύστημα. Αν όμως οι ίδιοι οι φοιτητές και οι δάσκαλοι μέσα από τις συλλογικές διαδικασίες που προβλέπει ο Ν –Π αποφασίσουν να προσχωρήσουν στα νέα εξεταστικά μέτρα, αυτό μπορεί να γίνει δυνατό.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δηλαδή, υπάρχει μια ελαστικότητα, όσον αφορά την εφαρμογή του εξεταστικού.....

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ναι.... κι αυτό θα αποφασιστεί μέσα απ' τα ίδια τα ΑΕΙ, μέσα απ' τα όργανα τα δικά τους.....

Η προσφορά της Ε.Α.Γ.Ε.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Η ίδρυση της Εθνικής Ακαδημίας Γραμμάτων και Επιστημών (ΕΑΓΕ) έχει συγκεντρώσει τα περισσότερα παρά της κριτικής, από όλες σχεδόν τις πλευρές..... Ποια θα είναι η σπουδαιότερη προσφορά της;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όπως περιγράφηκε στις δηλώσεις του κ. υφυπουργού η ΕΑΓΕ είναι ένα όργανο καθαρά συντονιστικό, όχι αποφασιστικό και θα έχει χρέος να ασκεί την εποπτεία του κράτους σε εθνικό επίπεδο για τα ακαδημαϊκά πράγματα. Έτσι λοιπόν είναι ένα όργανο το οποίο θα έπρεπε να το επιζητήσουν όλα τα πανεπιστήμια για πάρα πολύ απλούς και συγκεκριμένους λόγους.

Π.χ. όταν θα ελέγχει την ισοτιμία των προγραμμάτων σπουδών σε όλα τα πανεπιστήμια – και θα την ελέγχει με συμβουλευτικό τρόπο, με την έκδοση μιας εγκυκλίου προς όλα τα ΑΕΙ μπορώ να πω ένα παράδειγμα: Στο πρόγραμμα της σχολής πολιτικών μηχανικών του ΕΜΠ υπάρχουν 30 μαθήματα και στο πρόγραμμα της σχολής πολιτικών μηχανικών του ΑΠΘ υπάρχουν 60 μαθήματα. Κάποιο πρόβλημα υπάρχει. Ή κάποιο πρόγραμμα είναι πολύ φορτωμένο ή κάποιο πρόγραμμα είναι φοβερά ανεπαρκές ή εν πάση περιπτώσει θα πρέπει με κάποιο τρόπο να ερευνηθεί και ισοφαριστεί το πρόβλημα και «εκφυλίζω» βεβαίως αυτό το παράδειγμα μόνο ποσοτικά, ενώ μπορείτε να βγάλετε συμπεράσματα και σε ποιοτικό επίπεδο.

Λοιπόν, η ανάγκη να είναι ισότιμα τα διπλώματα των πολιτικών μηχανικών στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη και η μη ύπαρξη κάποιας δυνατότητας για παρέμβαση μέσα στα πλήρως αυτοδιοικούμενα ΑΕΙ που δρουν ανεξάρτητα το ένα απ' τα άλλο και ασυντόνιστα – αυτή η κατάσταση οδηγεί σε μια όχι επιθυμητή κατάσταση για τη χώρα μας. Όταν λοιπόν θα βγούνε δύο απόφοιτοι του ΕΜΠ και της πολυτεχνικής του ΑΠΘ με μια τόσο διαφορετική δομή – ποιοτικά και ποσοτικά – σπουδών, δεν μπορεί τα διπλώματα τους να είναι ισότιμα. Χρειάζεται η κοινωνία να ασκεί έναν έλεγχο στο προϊόν των πανεπιστημίων. Άρα λοιπόν εκεί, χρειάζεται, σίγουρα, ένα τέτοιο όργανο. Αυτό το όργανο δεν είναι αποφασιστικό, είναι συμβουλευτικό, δρα με εκχώρηση προνομίων του κράτους προς αυτό, όχι με αποστέρηση προνομίων των πλήρως αυτοδιοικούμενων ΑΕΙ – δηλαδή την κρατική εποπτεία που είναι επιταγή του συντάγματος, τη δίνουμε σε ένα όργανο από πανεπιστημιακούς. Αυτό δηλαδή είναι συμβολή στην πλήρη αυτοδιοίκηση των ανώτατης παιδείας και όχι πρόβλημα που πρέπει να επισύρει την μήνι των καθηγητικών σωμάτων. Ένας άλλος λόγος που είναι απόλυτα αναγκαία η ΕΑΓΕ είναι η αξιολόγηση και η αξιοποίηση όλου του επιστημονικού δυναμικού της χώρας και της διασποράς. Έχουν γίνει όπως ξέρετε, επανειλημμένες προσπάθειες να καταγραφεί και να αξιοποιηθεί το εξαιρετικά σημαντικό επιστημονικό δυναμικό και ερευνητικό δυναμικό της πατρίδας μας που ακριβώς από τις συνθήκες ζωής και τις επαγγελματικές συνθήκες έχει πάρει το δρόμο της ξενιτιάς και έχει μείνει εκεί – αυτό το δυναμικό η ακαδημία μέσα από τις δικές της διαδικασίες θα το βρει, θα συντάξει ένα εθνικό κατάλογο και όλα τα ΑΕΙ αλλά και όλοι οι φορείς του δημοσίου θα μπορούν να βρίσκουν τους άξιους ειδικούς επιστήμονες που θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν σε κάθε μια από τις θέσεις τις οποίες κατά καιρούς προκηρύσσουν. Έτσι λοιπόν θα ξεπεράσουμε και την ταπεινωτική διαδικασία της υποβολής υποψηφιοτήτων μόνο από τους ελάχιστους που είχαν την δυνατότητα να διαβάσουν την προκήρυξη σε μια εφημερίδα, όταν υπάρχουν ας πούμε, αξιότατοι επιστήμονες στην Βουδαπέστη, στην Ουάσιγκτον, στο Λονδίνο ή στη Μόσχα. Θα είναι χρέος της ακαδημίας να τους βρει, να τους κατατάξει με βάση όλα τους τα αντικειμενικά προσόντα και να δημοσιοποιήσει αυτόν τον κατάλογο έτσι που πραγματικά σε οποιονδήποτε τομέα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής να χρησιμοποιηθεί ό,τι καλύτερο υπάρχει στην πατρίδα μας και έξω από αυτήν. Κι αυτό πάλι, δεν θα μπορούσε να το κάνει κανένα απ' τα πανεπιστήμια και αποδείχτηκε ότι η πολιτεία δεν μπόρεσε να το κάνει μέχρι σήμερα.

Η ποιότητα της συμμετοχής

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ένα άλλο πολυσυζητημένο θέμα είναι η συμμετοχή των φοιτητών. Είναι φανερό ότι τα ποσοστά συμμετοχής είναι σημαντικά. Εκεί, νομίζω, που θα έχει μεγαλύτερη σημασία η συμμετοχή, είναι το τμήμα. Πόση θα είναι περίπου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δεν θέλω να κάνω μια σαφή τοποθέτηση. Η βασική ιδεολογία του σχεδίου νόμου – πλαίσιο για τα ΑΕΙ, της κυβέρνησης, δεν εξαντλεί την συμμετοχή των φοιτητών σ' ένα μεγαλύτερο ή μικρότερο ποσοστό, αριθμητικό, συμμετοχής φοιτητών μέσα στα όργανα. Υπάρχει μια ουσιαστική διαφορά στο πως βλέπουμε τη συμμετοχή. Όταν π.χ. θεσμοποιούμε την κρίση και αξιολόγηση ενός πανεπιστημιακού δασκάλου σε τρεις συγκεκριμένες διαστάσεις.

Του ερευνητικού, του διδακτικού έργου, και της κοινωνικής προσφοράς και όταν για την κοινωνική προσφορά μπορούν να μιλήσουν και οι δάσκαλοι και οι φοιτητές, για το ερευνητικό έργο μπορούν να μιλήσουν – αυτονόητα – μόνο οι δάσκαλοι, και για το διδακτικό έργο με αποφασιστικής βαρύτητας κρίση μόνον οι φοιτητές – αυτή η θεσμοποίηση του κυρίαρχου ρόλου των φοιτητών στην κρίση των δασκάλων τους – αυτό είναι μιας άλλης ποιότητας συμμετοχή των φοιτητών, που βεβαίως προϋποθέτει φοβερή ωριμότητα και φοβερή υπευθυνότητα από τη μεριά του πανεπιστημιακού κινήματος. Αν πραγματικά δεν πείσουν οι φοιτητές ότι είναι σε θέση να αναλάβουν ένα τόσο σημαντικό για την αναδόμηση των πανεπιστημίων μας έργο, τότε πραγματικά μπορούν νάχουν δίκιο όσοι τώρα παίζουν τις «ιερεμιάδες» και φοβούνται ότι τα πανεπιστήμια μας πρόκειται να θιγούν από τις τόσες πολλές ελευθερίες που δίνουμε στους φοιτητές. Εμείς πιστεύουμε ότι οι φοιτητές είναι το πιο ώριμο κομμάτι του ελληνικού λαού, αυτό στο οποίο στηρίζεται το μέλλον της πατρίδας μας και πιστεύουμε ότι όταν τους δώσουμε την τιμή και την ευθύνη της ουσιαστικής συμμετοχής, θα τη φέρουν σε πέρας πολύ καλύτερα απ' ό,τι τη φέραν μέχρι σήμερα οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ο μέσος όρος της συμμετοχής των φοιτητών θα είναι το 1/3;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δεν μπορώ να σου πω με ακρίβεια, αλλά μπορώ να σου πω ότι είναι αυτής της τάξης μεγέθους.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Οι φοιτητικοί σύλλογοι θα αναγνωρίζονται.....

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Είναι αυτονόητο. Θάθελα με την ευκαιρία να πω ότι κάποιες φοιτητικές παρατάξεις μη βλέποντας στην αρχική μας εξαγγελία, ότι αναγνωρίζονται οι φοιτητικοί σύλλογοι, νόμιζαν ότι αυτό αποτελεί μεγάλη απόσταση από τις θέσεις

της ΕΦΕΕ.... αλλά δεν υπεισήλθαμε σε θέματα τα οποία είναι κατακτημένα, για τα οποία έχει παλέψει το ΠΑΣΟΚ 7 χρόνια και τα οποία τα θεωρούμε αυτονόητα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ειδικά για το θέμα της «απόστασης» του νόμου πλαίσιο από θέσεις της ΕΦΕΕ που ακούγεται από ορισμένες πλευρές, τι λετε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όπως σας διάβασα πριν λίγο ένα κομμάτι από τις θέσεις του ΠΑΣΟΚ το '78 για την ανώτατη παιδεία, φαίνεται με σαφήνεια ότι οι θέσεις του ΠΑΣΟΚ δεν διαμορφώθηκαν σε κάποιο κλειστό κομματικό γραφείο, διαμορφώθηκαν μέσα στους μαζικούς φορείς και μέσα στην ΕΦΕΕ, άρα, λοιπόν, δικαιολογώ όσους είπαν ότι εκτιμούν ότι υπάρχει μια απόσταση στις θέσεις της ΕΦΕΕ, στο βαθμό που από δικό μας λάθος ή από δική παρανόηση δεν μπόρεσαν να κατανοήσουν ότι πραγματικά ο Ν –Π που θα φέρει το ΠΑΣΟΚ για ψήφιση στη βουλή θα είναι κάτι παραπάνω από τις θέσεις της ΕΦΕΕ, του 2^{ου} μεταδιδακτορικού Συνεδρίου και των άλλων φορέων.

Ο νέος ρόλος τους Φ.Κ.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Είναι ολοφάνερο ότι στις νέες πολιτικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, το φοιτητικό κίνημα και γενικότερα το πανεπιστημιακό, θα πρέπει να διαδραματίσει ένα νέο ρόλο. Εσείς, ως πρώην συνδικαλιστής του πανεπιστημιακού κινήματος, πως τον βλέπετε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Βλέπω το ρόλο του πανεπιστημιακού κινήματος, κυρίαρχο μέσα στα πανεπιστήμια και βασικό συντελεστή και μοχλό της αλλαγής, αν οι φοιτητές δεν γυρίσουν με τη δική τους πολιτική βούληση στα μαθήματα τους στο νέο δημοκρατικό πανεπιστήμιο κι αν οι δάσκαλοι δεν αφοσιωθούμε στο έργο μας τότε πραγματικά να μείνει απλώς ένα κενό περιεχόμενου γράμμα. Άρα λοιπόν, αν θέλουμε πραγματικά το νέο ελληνικό πανεπιστήμιο, το εκδημοκρατισμένο και το εκσυγχρονισμένο, να αποτελέσει πηγή ζωής και προόδου για τον τόπο θα πρέπει ο καθένας μας σαν πολίτης και σαν μέλος του αντίστοιχου συλλογικού οργάνου να κάνει το χρέος του, να πάρει στα χέρια του τις ευθύνες και να μπορέσει να κάνει το πανεπιστήμιο βασικό συντελεστή για μια Ελλάδα η οποία θα μπορεί να στηρίζεται στις δικές της δυνάμεις, για μια προσπάθεια αναπτυξιακή, σύμμετρη, για ολόκληρο τον ελληνικό χώρο και για μια χωρίς ανάγκη εξάρτησης, πορεία στην τεχνολογία και την πρόοδο του τόπου μας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Για τον τομέα. Ποιες θα είναι οι αρμοδιότητες του, ποια θα είναι η συμμετοχή των φοιτητών;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο τομέας έχει απολύτως εισηγητικές συντονιστικές αρμοδιότητες και η δημοκρατία μέσα στο πανεπιστήμιο είναι το τμήμα. Στο τμήμα νομιμοποιούνται οι φοιτητικοί σύλλογοι να έχουν παρουσία και ουσιαστική συμμετοχή γιατί το τμήμα θα παίρνει όλες τις αποφάσεις. Στο τμήμα έχει νόημα ο φοιτητικός σύλλογος. Υπάρχει φοιτητικός σύλλογος πολιτικών μηχανικών του πολυτεχνείου. Δεν υπάρχει φοιτητικός σύλλογος του τομέα των υδραυλικών.... Επειδή ο τομέας είναι πλέον το ειδικευμένο ενιαίο γνωστικό αντικείμενο, υποδιαίρεση του τμήματος, η συμμετοχή των φοιτητών σε κάποιες αποφασιστικές λειτουργίες θα υποβάθμιζε τον πολύ σημαντικό πολιτικό και παιδευτικό ρόλο της συμμετοχής των φοιτητών σε μια μηχανιστική εκπροσώπηση κάποιων «ειδικών» φοιτητών. Αλλά ειδικοί φοιτητές δεν μπορούν να υπάρξουν. Δεν μπορούν, δηλαδή, να κάνουν εκλογές οι φοιτητικοί σύλλογοι και να βγάλουν αυτούς που θα τους εκπροσωπήσουν στον υδραυλικό τομέα ή στον τομέα των συγκοινωνιολόγων. Γι' αυτό λοιπόν, για να μη μετατραπεί ο τομέας σε ένα ψευδώνυμο της έδρας και σε ένα ολιγοπώλιο μέσα στο πανεπιστήμιο, δηλαδή να καταργήσουμε το φέουδο και να φτάσουμε σ' ένα ολιγοπώλιο, γι' αυτό και στερείται εντελώς από αποφασιστικές αρμοδιότητες. Βέβαια για να μην έρθει κάποιος να πει «μα γιατί δεν συμμετέχουν οι φοιτητές;» κάνουμε ξεκάθαρο το εξής: Ότι κάθε λειτουργία του νέου ελληνικού πανεπιστημίου θα είναι δημόσια και ορατή. Και οι φοιτητές νομιμοποιούνται και συμμετέχουν ουσιαστικά παντού. Άρα και στον τομέα, μ' ένα εκπρόσωπο του διοικητικού συμβουλίου. Δηλαδή, ένας εκπρόσωπος, ο οποιοσδήποτε νομιμοποιημένος του διοικητικού τους συμβουλίου, θα μπορεί να έχει πλήρη γνώση των όσων συμβαίνουν στον τομέα και αν σε κάτι διαφωνεί, θα έχει το δικαίωμα, όπως άλλωστε και ο οποιοσδήποτε δάσκαλος – να βάζει το θέμα για συζήτηση στο τμήμα. Στο τμήμα θα υπάρχει η ουσιαστική συμμετοχή των δασκάλων και φοιτητών. Ακριβώς γι' αυτό το λόγο όσοι φοβούνται – και φοβούνται χωρίς να τους αναγνωρίζω κακή προαίρεση σ' αυτό το φόβο – εξακολουθούν να σκέπτονται ακόμη ότι έχουν μπροστά τους μια κυβέρνηση της δεξιάς. Και η λογική τους είναι η λογική που είχαμε όλοι όταν παλεύαμε για έναν δημοκρατικό νόμο – πλαίσιο.

Πιστεύουν ότι απέναντι τους υπάρχει μια άλλη δύναμη προς την οποία πρέπει νάναι καχύποπτοι. Αυτή τη στιγμή λέμε με σαφήνεια ότι τίποτε δεν θα είναι κρυφό υπό τον ήλιο. Θα είναι όλα ανοιχτά, οι φοιτητές θα έχουν τη δύναμη της ουσιαστικής τους παρέμβασης σε όλα τα θέματα του πανεπιστημίου και είμαι σίγουρος ότι δεν θα δώσουν το δικαίωμα στις «ιερεμιάδες» του κατεστημένου να πουν ότι οι φοιτητές πήραν τη μεγάλη συμμετοχή μέσα στο πανεπιστήμιο, αλλά δεν είναι άξιοι γι' αυτή τη

συμμετοχή. Ξανατονίζω ότι εμείς έχουμε απόλυτη εμπιστοσύνη στο φ.κ., στο φ.κ. που το κάνουμε ισότιμο συμμετόχο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και όχι παθητικό δέκτη της γνώσης που κάποιοι άλλοι αποφάσιζαν γι' αυτό.

Επισημάνση των κινδύνων

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιος είναι ο «μεγάλος» στόχος της κυβέρνησης με το Ν –Π;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η φιλοδοξία του ΠΑΣΟΚ είναι να μην περάσει το Ν –Π με τους 170 βουλευτές του. Η βαθύτατη πίστη του ότι το πρόβλημα της ανώτατης παιδείας είναι εθνικό θέμα, θα το έκανε να ζητάει τη πλατύτερη δυνατή συναίνεση, και αν είναι δυνατόν τη θετική έκφραση και των 300 της βουλής.

Θα πρέπει οι πανεπιστημιακοί φορείς να παλέψουν για τη σωστή του υλοποίηση, για τη μη στρέβλωση του και για να μη γίνουν πια νέα κατεστημένα μέσα στο πανεπιστήμιο. Είναι πάρα πολύ πιθανόν οι νέοι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, που θα μπουν στον ενιαίο φορέα, να αποτελέσουν ένα νέο και ίσως και χειρότερο κατεστημένο απ' αυτό που υπάρχει σήμερα. Αυτό είναι ένας κίνδυνος. Αυτός ο κίνδυνος μπορεί βέβαια να εξαλειφθεί πλήρως με την ουσιαστική συμμετοχή όλων των φορέων στα πράγματα του πανεπιστημίου. Θέλω να πω ένα παράδειγμα: Στην εκλογή των πρυτάνεων, τιμούμε τόσο πολύ το φ.κ., που λέμε ότι θα ψηφίσουν όλοι οι δάσκαλοι και ίσως αριθμός φοιτητών. Αυτό είχε συμβεί στις Η.Π.Α. – λειτουργούσε για μερικά χρόνια – και σιγά -σιγά οι φοιτητές με την προϊούσα απολιτικοποίηση, άρχισαν να μην κάνουν χρήση των δικαιωμάτων για τα οποία πάλεψαν. Και έτσι μετά από λίγο καιρό ψήφιζαν μόνο οι καθηγητές. Επισημαίνουμε αυτή τη στιγμή αυτό τον κίνδυνο, που συνέβη, δεν είναι φανταστικός, για να πούμε στους φοιτητές μας ότι το πάθος για συμμετοχή προϋποθέτει ανάληψη συγκεκριμένων ευθυνών που πρέπει να τις φέρει σε πέρας το φ.κ.

Γιατί θάναι πάρα πολύ άσχημο αν κάποτε καγχάσει κάποιο μέλος του καθηγητικού κατεστημένου, που μέλος του είμαι και 'γω – για να μην αποδίδουμε σε άλλους αυτά τα πράγματα – και πει: «που είναι οι φοιτητές σήμερα..... ψηφίζουμε για πρύτανη. Έπρεπε νάναι εδώ 100 και είναι μόνο 2». Αυτά είναι τα προβλήματα που πρέπει να τα πάρει υπόψη του το φ.κ.

Η συμμετοχή των καθηγητών

ΕΡΩΤΗΣΗ: Λέγετε ότι είχατε επανειλημμένες συναντήσεις αυτό τον καιρό με την ΕΦΕΕ και το ΕΔΠ και ότι αγνοήσατε τους καθηγητές.....

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αυτό δεν είναι αλήθεια. Πρώτα – πρώτα επειδή οι καθηγητές δεν έχουν σήμερα ένα όργανο συνδικαλιστικό να τους εκφράζει, ενιαίο, κι ακριβώς για να ξεπεράσουμε τη δυσκολία που θα είχαμε με το να μην έχουμε τις πολύτιμες γνώμες τους για την σύνταξη του Ν –Π, κάναμε μια επιστολή προς όλα τα Α.Ε.Ι. και παρακαλέσαμε όλους τους καθηγητές και όλα τα μέλη του πανεπιστημίου που δεν εκφράστηκαν για οποιονδήποτε λόγο μέχρι σήμερα στις εφτάχρονες συζητήσεις για τον Ν- Π να δώσουν την συμβολή τους είτε μέσα από τις διαδικασίες των σχολών είτε και άτυπα. Όπως βλέπετε (Σ.Σ. δείχνει πάκους χαρτιά πάνω στο τραπέζι) υπάρχουν πάνω από 400 προτάσεις καθηγητών των Ελληνικών ΑΕΙ και υπάρχουν επίσης και στον κ. υφυπουργό. Και προκύπτει ότι οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση της κυβέρνησης με θέρμη και οι προτάσεις τους είναι εξαιρετικά σημαντικές και έχουν σε μεγάλο βαθμό ληφθεί υπόψη.

Ακόμα θέλω να πω είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε με εκπροσώπους σχολών, συγκλήτων και με μεμονωμένους καθηγητές που επισκέπτονται το υπουργείο και όχι μόνο εκφράζουν συγκεκριμένες απόψεις πολύ τεκμηριωμένες αλλά και κάθονται αυτή τη στιγμή και μας βοηθάνε στην επεξεργασία του Ν –Π.